

Motion till riksdagen 2020/21:705

av Eric Palmqvist m.fl. (SD)

Regional tillväxt – för ett levande Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade intäkter för regionerna genom en regionalisering av fastighetsskatten på industrifastigheter och elproduktionsenheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka skatt på avstånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka informationen om transportbidrag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt medborgarservice och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och mål för tillgång till snabbt internet i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga myndigheters digitala plattformar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd för kommersiell service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna upp för gårdsförsäljning utan vidare dröjsmål och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvenserna av en differentierad alkoholskatt för småskalig alkoholproduktion och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om marknadsknallar och att regeringen bör ta initiativ till en utvärdering av kravet om kassaregister och kvittoskrivande kassasystem för torg- och marknadshandeln och tillkännager detta för regeringen.

Hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner

Vi ser positivt på landsbygdens möjligheter, samtidigt som vi inte kan blunda för stora utmaningar, inte minst vad gäller avfolkning och ofrivillig urbanisering. Omkring en tredjedel av Sveriges befolkning bor på landsbygden. Dessa möjliggör en stark handelsbalans genom sitt värv inom till exempel skogs-, gruv- och metallindustrin. För befolkningen på landsbygden skulle ökad turism ha en positiv inverkan på såväl sysselsättning som förutsättningarna att fortsatt kunna bo och verka i sitt närområde. Detta skulle också motverka ett ensidigt och sårbart näringsliv genom att tillskapa arbeten inom en mer differentierad arbetsmarknad. Sysselsättningstillväxten inom turism uppgick till närmare 20 procent mellan åren 2011 och 2018, samtidigt som den generella sysselsättningen endast växte med 11 procent. God infrastruktur vad gäller såväl fysiska transporter som snabb och stabil internetuppkoppling är viktiga förutsättningar för regional tillväxt.

Staten bör ha en aktiv roll vad gäller förutsättningar för regional tillväxt. Det kan finnas ett ömsesidigt positivt samspel mellan det offentliga och det privata där utmaningen inte ligger i att fördela en kaka utan i att få den att växa. Skapandet av en uthållig och bärkraftig tillväxt fordrar teknologiska landvinningar.

En viktig förutsättning för att både företag och medborgare ska ha möjlighet att verka i hela Sverige är tillgången till såväl privat som offentlig service. I Sveriges mest glesbefolkade delar saknas möjlighet och kundunderlag att ha både ett postkontor, ett apotek eller en matbutik. Ännu större samordning av offentliga och privata tjänster än den vi ser idag kan därmed vara en väg att gå. En lokal matbutiks överlevnad kan vara direkt avgörande för att kunna tillhandahålla offentlig service så som medicin- och postpaketutlämning. En sådan samordning gynnar möjligheten att bedriva privat service. Målsättningen ska vara att skapa förutsättningar för en kraftig men hållbar tillväxt för företag och medborgare som väljer att bo och verka i landets glesbefolkade regioner på liknande villkor som i landets övriga, mer tätbefolkade, regioner.

Ökade intäkter för regionerna

Inkomster från den statliga fastighetsskatten på industrifastigheter och elproduktionsenheter föreslås komma regionerna till del istället för att gå direkt till statskassan, vilket är fallet idag. Bland annat sjukvårdens finansiering faller idag väsentligen tillbaka på regionerna som redan före coronabrottet präglades av pressade ekonomier. Det föreligger en risk för höjningar av regionalskatten på flera håll vilket ytterligare skulle förvärra situationen genom att familjer och företag flyttar och därmed driver på urbaniseringen. Regionernas ekonomi behöver därför stärkas genom denna omfördelning av fastighetsskatten.

Förslaget är att detta sker utan så kallad öronmärkning vilket skulle innebära en generell budgetförstärkning för regionerna som skulle förbättra förutsättningarna att tillhandahålla god sjukvård och möjligheterna att upprätthålla och utveckla infrastruktur i enlighet med lokala behov. Förslaget skulle gagna samtliga regioner och år 2020 skulle detta ha inneburit en förstärkning av regionernas ekonomi med 3,4 miljarder kronor. Samtidigt finns en nord-sydlig dimension och en skillnad mellan stad och landsbygd. Södra Sverige och storstadsregionerna skulle år 2020 ha fått ett tillskott på mellan 150 och 310 kronor per person och år, medan exempelvis Jämtland skulle ha erhållit 1 350 kronor per person samma år, med detta förslag.

Infrastruktur

Att utjämna kostnader för transporter är avgörande i ett land som Sverige som präglas av stora avstånd. En väl utbyggd och fungerande infrastruktur för kommunikation utgör grunden för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela landet. Det finns ett ökat behov av såväl vidmakthållande som utveckling av statens transportinfrastruktur. Att som idag kompensera eftersatt vägunderhåll med sänkta hastighetsbegränsningar som resulterar i längre avstånd mätt i tid, i ett redan glest befolkat land präglat av långa avstånd, är inte acceptabelt.

Sveriges spårbundna godstransporter är av en föråldrad standard och därför långsammare än vad som skulle vara möjligt med en modern järnvägsinfrastruktur. Flaskhalsar uppstår i transportkedjorna när spårkapaciteten delas mellan snabba persontåg och långsamma godståg vilket har en hämmande inverkan på näringslivet som är beroende av snabba och effektiva transporter.

Skatt på avstånd

Tillförlitliga och kostnadseffektiva transporter är nödvändiga för att stärka företagens konkurrenskraft och tillväxt i hela landet. Utan fungerande transporter kan företag inte leverera varor till sina kunder och leverantörer. Därför utgör regeringens signaler om införande av kilometerskatt, kraftigt försämrade reseavdrag och införande av flygskatt, exempel på glesbygdsfientliga förslag som om de realiserar kommer slå hårt mot boende och företag i glesbygd.

De föreslagna skatterna beskattar inte faktiska utsläpp utan är utformade så att avstånd beskattas oaktat tekniska utsläpps begränsande landvinningar, varför incitament att sänka de miljöpåverkande utsläppen helt saknas. I ett till ytan stort land med långa avstånd och gles järnvägsinfrastruktur utgör vägtransporter med personbil, buss och lastbil alltså de enda realistiska transportmedlen för många av landets företag och invånare varför dessa skatter upplevs som syftande till att begränsa glesbygdsbors frihet och möjlighet till ett aktivt liv.

För många som bor i landsbygd innebär ett reseavdrag som inte motsvarar resekostnaden att det redan idag är mycket kostsamt att pendla till och från sitt arbete. En försämring av reseavdraget skulle kunna få som konsekvens att det blir så kostsamt att arbetspendla att människor tvingas att avsluta sin anställning eller flytta.

För företag i glesbygd som redan idag upplever svårigheter med kompetensförsörjning och rekrytering kan denna problematik komma att allvarligt förvärras och lägger man till de ökade kostnaderna för transporter genom ett införande av en kilometerskatt kan företagsnedläggningar mycket väl bli en konsekvens.

Flygskatten har redan fått negativa effekter för flyget och flyglinjer har lagts ner. Kostnaderna för företag som anlitar exempelvis konsulter eller skickar anställda på utbildningar på annan ort ökar kraftigt när resetiderna i vissa fall flerdubblats.

Reseavdrag och skatter på resande och transporter ska vara utformade så att människor och företag skall kunna bo och verka i Sveriges landsbygder och att incitament för nyttjande av renare och mindre miljöskadliga tekniker inte får saknas.

Transportbidrag

Transportbidraget är ett regionalpolitiskt stöd som ska kompensera för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd, samt stimulera till höjd förädlingsgrad inom stödområdets näringsliv. Stödområdet omfattar Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

Detta stöd har under vissa år haft ett större anslag än vad som har behövts för att täcka de ansökningar som har inkommit. Det finns dock, enligt Tillväxtverkets handläggare, olika delförklaringar till att allt färre söker detta bidrag. Det beror till exempel på att företag flyttar eller lägger ner och det finns också företag som inte är medvetna om att de kan ansöka om stöd. I den mån företag inom stödområdet flyttar söderut inom Sverige är det en tydlig indikation på att transportbidraget inte fullt ut fyller sitt syfte och kan betraktas som för lågt.

Det finns behov av att Tillväxtverket ökar informationsspridningen av möjligheterna att få bidraget till näringslivet inom de berörda stödområdena.

Omlokalisering av myndigheter

En grundpelare i vår regionalpolitik är att delvis utlokalisera statliga arbetstillfällen från större städer till landsbygden, att nyetablera myndigheter och verk på landsbygden samt förhindra fortsatt flytt av statliga jobb från landsbygd till storstäder. Med dagens tekniska utveckling finns det goda möjligheter att förlägga statliga arbetstillfällen utanför storstäderna och det finns därför få godtagbara skäl att generellt centralisera statliga jobb till storstadsregionerna. Denna omlokalisering är emellertid ett långsiktigt mål. Om den sker i för snabb takt riskerar den att medföra ekonomiska, sociala, logistiska och organisatoriska problem. Utlokaliseringar ska alltså ske med försiktighet som ett komplement till de nyetableringar som i huvudsak ska ske på landsbygden.

Omlokaliseringar ger positiva effekter för de berörda kommunernas skatteunderlag, vilket innebär bättre välfärd i form av skola och omsorg. Detta i sig ökar i förlängningen attraktionskraften att bo på dessa orter.

Stärkt medborgarservice

En förutsättning för en levande landsbygd är god tillgång till offentlig service. Under lång tid har en nedåtgående spiral inneburit att offentlig service dragits undan från landsbygden till följd av ett minskat befolkningsunderlag, vilket i sin tur bidragit till att försämra befolkningsutvecklingen än mer. För att kompensera för detta har myndigheter och kommuner satsat allt mer på att erbjuda information och service över internet och telefon, vilket för många är ett fullgott alternativ. Samtidigt finns alltså hushåll i Sveriges glesbygd som fortfarande saknar tillgång till snabb och stabil internetuppkoppling trots att arbetet med att bygga ut näten varit omfattande.

Medborgarservicen behöver stärkas genom ökad samverkan för att bibehålla samt utveckla den offentliga servicen. Fysiska möten kan ibland av praktiska skäl inte åstadkommas, men med hjälp av dator, telefon eller videosamtal är det möjligt att verka för personliga möten på distans inom ramen för samverkanskontoren. Detta kan ge alla medborgare en likvärdig tillgång till service.

Bredband och it

Alla blir alltmer beroende av snabb och stabil internetuppkoppling, såväl i arbete där alltmer automatiseras med datorers hjälp till vår fritid där både underhållning och omvärldsrapportering fortsatt flyttar över till internetbaserade medier. Detta gör internettillgänglighet ytterst till en demokratifråga. Ett Sverige där alla medborgare inte har samma chans att delta i samhällsdebatten, eller tillgång till information riskerar att på sikt ytterligare polariseras mellan landsbygd och stad.

Infrastruktur handlar inte endast om transportmöjligheter utan omfattar även teknisk infrastruktur för kommunikation såsom bredband. Behovet av tillgång till god infrastruktur för kommunikation blir idag allt viktigare både för näringslivet och för den enskilda medborgaren. Samtidigt är glesbygden kraftigt överrepresenterad bland de kvarvarande knappt tio procenten som ännu inte kan erbjudas tillgång till snabbt internet vilket vi finner bekymmersamt. Beaktas dessutom faktumet att en lång rad industriella maskiner och arbetsfordon redan idag arbetar uppkopplat mot exempelvis tillverkare och beställare eller att nästa generations personbilar kommer att kommunicera trådlöst i realtid med olika databaser, då står det klart att täckningsgraden måste bli högre för att möjliggöra ett liv på lika villkor i hela landet. Det som framkom i landsbygdskommitténs slutbetänkande om att 100 procent av befolkningen ska ha tillgång till snabbt internet år 2025 ska utgöra en målsättning för att möjliggöra för Sveriges landsbygder att leva och utvecklas.

Statliga myndigheters digitala plattformar

Teknikutvecklingen har gått starkt framåt sedan mobiltelefonens genombrott bland privat användarna på 1990-talet. Idag är inte mobiltelefonen längre endast ett redskap med vilket vi ringer och skickar textmeddelanden. Sedan ”smartphonen” lanserades har mobiltelefoner kommit att i många avseenden ersätta hemdatorerna. Våra smartphones följer oss ut på fjället, skogen och i skärgården. Med en smartphone och mobilt bank-id kan det idag uträttas exempelvis bankärenden, bokas fordonsbesiktning och se sina

senaste provsvar på vårdcentralen. Den mobila plattformen har därmed kommit att bli minst lika viktig som den stationära. Det är av stor vikt att statliga myndigheter tillser att de är tillgängliga på olika digitala plattformar för att passa så många användare som möjligt. Detta oavsett var i landet användaren befinner sig och vilket tekniskt verktyg denne använder för att få internetåtkomst.

Lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag

Dagligvarubutiker i landets glesbefolkade delar fyller en viktig funktion. I en tid då dagligvaruhandeln i allt högre grad sker i stormarknader utarmas möjligheten för lanthandlarna att kunna konkurrera med såväl pris som utbud. Till detta kommer de stora distributionskedjornas minskande intresse av att leverera sina varor till kunder som beställer små kvantiteter och är avlägset lokaliserade. Ett liknande förhållande råder då det gäller landets bensinbolag, där de stora aktörerna uppvisar ett allt mer svalt intresse för de minsta och avlägset belägna mackarna. Möjligheten att kunna erbjuda flera typer av samhällsservice är därför viktig för handlarna, både som ett led i att kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre ekonomiskt sårbar. Lanthandeln är därför inte sällan också bensinstation eller vice versa och fungerar dessutom ofta som busshållplats, ombud för Apotek, Postnord, Bussgods, Schenker, DHL, Svenska spel, Systembolaget med flera verksamheter. De utgör viktiga nav i de bygder i vilka de är verksamma och den potentiella skada förlusten av dessa ombudstjänster skulle innebära för lokalbefolkningen om lanthandeln som tillhandahåller dem tvingas lägga ned, kan inte försummas.

Det är viktigt att säkerställa att serviceutbudet på landsbygden inte försämras och att de statliga bolag som verkar i glesbygd genom ombud innehar en mycket viktig roll i detta. Regeringen bör uppdra åt de statliga bolagen, exempelvis Apoteket AB, Postnord, Svenska spel och Systembolaget att se över sina villkor för att bli ombud och utreda hur dessa kan förenklas. Uppdraget ska även omfatta en översyn av ersättningsnivåerna till ombuden så att dessa höjs. Där så är erforderligt ska regeringen återkomma till riksdagen med förenklade lagförslag.

Stöd för kommersiell service på landsbygden

Sambandet mellan en fungerande kommersiell service och förutsättningarna för att bo och verka i glesbygd är värt att betonas. Höjning av stödet för kommersiell service i sårbar glesbygd som riksdagen tidigare beslutat om, är positiv. Men denna typ av stöd måste utvärderas och följas upp av ansvarig myndighet för att säkerställa att den har avsedd effekt och att nivåerna är tillräckliga för att nå de önskade målen. En uppföljning och utvärdering måste samtidigt visa på om det finns en möjlighet att skala ner stödet där behovet inte längre föreligger. En utvärdering måste också beakta om förutsättningarna ändras eller är på väg att ändras genom att exempelvis statliga bolag säljs ut, eller planeras säljas ut, eller att en ökad del av till exempel Apotekets tjänster och försäljning flyttas till e-handel som kräver paketutlämning. Ytterligare en aspekt som måste vägas in i en sådan utvärdering är om hänsyn behöver tas till nya kostnader som

tillkommit eller väntas tillkomma som en följd av påtvingade investeringar med anledning av nya lagar och EU-regler.

Öppna upp för gårdsförsäljning

I Sverige etableras allt fler mikrobryggerier, whiskydestillerier, vinodlingar och liknande. Många gånger etableras dessa i glesbygd där de bidrar till att tillskapa arbetstillfällena och en levande landsbygd. Intresset för dessa är bland dryckesintresserade stort och inte sällan går det att besöka dessa producenter för att se hur tillverkningen går till. Ett problem för dessa företag är emellertid att de inte tillåts att sälja de egna produkterna på den egna anläggningen vilket avsevärt minskar deras attraktionskraft som besöksmål. Inte minst bland utländska besökare med mindre förståelse för det svenska alkoholmonopolet än vi har. De svenska producenterna av alkoholtunga drycker ska ges samma möjligheter till försäljning av de egna produkterna vid produktionsstället som finns i övriga EU. Något som har förutsättningar att generera fler arbetstillfällen inom såväl besöksnäringen som inom bryggeri-, destilleri och vingårdsnäringen.

Det föreligger inte något hinder att genomföra detta utan att avskaffa Systembolagets detaljhandelsmonopol vilket vårt grannland Finland är ett exempel på. Vi ställer oss alltså bakom Systembolagets detaljhandelsmonopol med undantag för så kallad gårdsförsäljning. Då riksdagen redan har tillkännagivit för regeringen att den skall verka för en ny alkohollagstiftning där gårdsförsäljning tillåts emotser vi att detta möjliggörs i Sverige utan vidare dröjsmål.

Utred differentierad alkoholskatt

Idag återfinns en möjlighet att, i enlighet med artikel 4 i EU:s direktiv 92/83/EEG, differentiera, och därigenom sänka, alkoholskatten för småskalig alkoholproduktion. Denna möjlighet nyttjas av samtliga stater inom den europeiska unionen förutom Sverige och Italien, vilket innebär att de svenska producenternas konkurrenskraft begränsas i relation till övriga inom unionen.

Givet riksdagens tillkännagivande om att implementering av EU-direktiv inte bör försämra företags konkurrenskraft torde det onekligen vara aktuellt att utnyttja denna möjlighet att förenkla för den inhemska småskaliga alkoholproduktionen och samtidigt stärka dess konkurrenskraft.

Utan att vare sig rucka på alkoholmonopolet eller främja en osund alkoholkonsumtion hade en sådan åtgärd kunnat stödja denna, inte sällan, landsbygdsorienterade näring, inte minst om det kompletteras med gårdsförsäljning av alkohol vilket redan tillkännagivits. Förslaget har redan idag stöd av Sveriges Oberoende Småbryggerier men vi menar att det bör utredas innan implementering.

Strandskyddet

Medan det i landets mest urbana miljöer är tätbebyggt vid stränderna är situationen den omvända i glesbygd. Trots detta är det många gånger svårt eller omöjligt att få bygga strandnära med hänvisning till strandskyddet. I många kommuner finns det ett uttalat stöd för ett regelverk som ökar möjligheterna till att bygga strandnära. Det finns goda förutsättningar att öka attraktiviteten att bo i våra glesbygdskommuner och stimulera till inflyttning om lätnader görs i nuvarande regelverk. Detta är något som potentiellt skulle kunna underlätta för avflyttningskommuner med vikande skatteunderlag att kunna bibehålla eller öka sin befolkning och därmed kunna upprätthålla sin kommunala service.

Marknadsknallar

De är inte många men de reser runt mellan landets olika marknader. Vissa marknader får hela städer att blomma upp en gång om året. Jokkmokks marknad, Pajala marknad, Kiviks marknad med flera. Marknaderna har ett historiskt arv och utgör en mötesplats och på vissa håll är det en tidpunkt på året då utflyttade kommer hem och träffar nära och kära.

Det som däremot har blivit ett problem sedan år 2014 är att knallarna är ålagda att ha kvittoskrivande kassasystem som måste fungera oavsett om de har tillgång till el eller inte och oavsett om mobilnätet blir överbelastat eller inte. Dessutom ska kassasystemen tåla fukt och kyla vilket de inte är konstruerade för. Ingen tillverkare kan idag tillhandahålla system som lever upp till de svenska kraven. Marknaden för kassasystem som tillgodoser det svenska regelverket är allt för begränsad för att det skall vara motiverat att utveckla sådana då mer schablonmässiga och förenklade beskattningar av marknadsknallar är vanligt förekommande i vår omvärld. Regeringen bör därför ta initiativ till en utvärdering av kravet om kassaregister och kvittoskrivande kassasystem för torg- och marknadshandeln med syfte att göra det möjligt för marknadsknallar att kunna bedriva verksamhet även utan tillgång till el och datatrafik samt under svåra väderförhållanden.

Eric Palmqvist (SD)

Tobias Andersson (SD)

Josef Fransson (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)